

Kansalliset dialogit

**Työelämän huomina
- miten Suomi muuttuu työperäisen
maahanmuuton myötä?
(tai tarkempi otsikko)**

Dialogin käsikirjoitusluonnos
Kesto 120 min

**KANSALLISET
DIALOGIT**

Ohjeita käsikirjoituksen käyttämiseen

- Suunnittele dialogi ennakkoon käsikirjoituksen pohjalta.
- Käsikirjoitus on dialogin ohjaamisen tueksi, sitä ei tarvitse jakaa keskustelijoille. Käsikirjoitus kannattaa tulostaa itselle muokkauksen jälkeen.
- Käsikirjoituksen sanoitukset ovat esimerkkisanoituksia. Muokkaa ne keskustelun aiheeseen, kohderyhmään ja suuhusi sopiviksi.
- Kellonajat ovat suuntaa-antavia. Niiden on tarkoitus antaa käsitys siitä, minkä verran aikaa kuhunkin vaiheeseen kannattaa suurin piirtein käyttää. Kellonaikoja ei tarvitse noudattaa täsmällisesti aloitusta ja lopetusta lukuun ottamatta.
- Voit hyödyntää omaa ryhmänohjauksen osaamistasi ja käyttää tarpeen mukaan hyväksi havaittuja keinoja keskustelun ja keskustelijoiden tukemiseksi.
- Sovi ennakkoon, kuka kirjaa keskustelun. On tärkeää kirjata koko keskustelun kulku. Kirjurin ei tarvitse koostaa kirjauksista tiivistelmää vaan kirjata mahdollisimman tarkkaan, mitä keskustelussa sanottiin. Käsikirjoitus voi auttaa myös kirjuria valmistautumisessa.

LUKUOHJE:

Oikealla sanoitus- ja ohjausvinkkejä ohjaajalle:

Perusfontti - sano esimerkiksi näin

Kursivoitu fontti - ohjaajalle apua keskusteluun

Lihavoitu: Muuta tarpeen mukaan

Min	Osio
15	Aloitus, pelisäännöt, virittäytyminen
85	Yhteinen keskustelu (sis. tauko)
5	Keskustelun anti: kirjoittaminen
10	Keskustelun anti: jakaminen
5	Kiitos ja lopetus

Yhteensä 120 min

Aloitus

Tervetuloa mukaan Kansalliseen dialogiin. Aiheemme on: **"Työelämän huominen – miten Suomi muuttuu työperäisen maahanmuuton myötä"** *Muokkaa tämä vastaamaan juuri teidän keskustelun otsikkoa.* Työelämän huominen -keskustelut ovat osa syksyn Kansallisia dialogeja Kestävästä kotimaasta. Dialogeissa pohditaan, millaisia vaikutuksia työperäisellä maahanmuutolla on Suomen työpaikkoihin ja suomalaiseen yhteiskuntaan. Tarkoitus on kuulla laajasti kokemuksia niin Suomeen työn perässä muuttaneilta kuin täällä koko elämänsä asuneilta sekä työelämän eri toimijoilta.

Olen **XX** ja toimin tänään dialogin ohjaajana. *Kerro, miten puheenvuoroja jaetaan.* Pyritään puhumaan omasta kokemuksesta ja kuuntelemaan rauhassa muiden kokemuksia aiheesta.

Dialogin aikana voi olla erilaisia näkemyksiä aiheesta. Tämä sopii hyvin, sillä emme pyri yksimielisyyteen. Keskustelun loppuun pohditaan, mitä olemme oppineet tai oivaltaneet dialogin aikana.

Keskustelussa ei tarvitse tehdä päätöksiä tai etsiä ratkaisuja, mutta sellaisia voi nousta esiin. Keskustelu käydään luottamuksellisesti.

Dialogin kirjurina toimii **XX**. Keskustelu kirjataan siten, ettei siinä käy ilmi keitä keskustelussa on ollut mukana. Kaikki kirjaukset kootaan yhteenvedoksi, joka julkaistaan Kansallisten dialogien sivuilla. Yhteenvedosta ei voi tunnistaa yksittäisiä keskustelijoita.

Käydään alkuun lyhyt esittelykierros. Voit esitellä itsesi pelkällä etunimellä ja kertomalla hyvin lyhyesti, miksi haluat osallistua tähän dialogiin. **5 min**

Rakentavan keskustelun pelisäännöt

1. **Kuuntele** toisia, älä keskeytä tai käynnistä sivukeskusteluja.
2. **Liity** toisten puheeseen ja käytä arkikieltä.
3. **Kerro** omasta kokemuksesta.
4. **Puhuttele** muita suoraan ja kysy heidän näkemyksiään.
5. **Ole läsnä ja kunnioita** toisia sekä luottamuksen ilmapiiriä.
6. **Etsi ja kokoa.** Työstä rohkeasti esiin tulevia ristiriitoja ja etsi piiloon jääneitä asioita.

Keskustelussa käytetään rakentavan keskustelun pelisääntöjä. Käydään ne vielä lyhyesti läpi.

Ohjaaja käy läpi kuusi pelisääntöä, jotka löytyvät vasemmalta.

1. Jokaisella on mahdollisuus rauhassa kertoa omista kokemuksistaan ja näkemyksistään. On tärkeää, että ei keskeytetä toisiamme eikä aloiteta sivukeskusteluja.
2. Pyritään liittymään toisten puheeseen. Käytetään arkikieltä ja vältetään erikoistermejä.
3. Jaetaan omia kokemuksiamme eli aiheeseen liittyviä ajatuksia, havaintoja, tunteita, muistoja ja kuvitelmia.
4. Voit puhutella muita suoraan ja kysyä kysymyksiä.
5. Keskitytään tähän hetkeen. Ei katsota keskustelun aikana puhelinta tai läppäriä. Keskustelemme tänään myös luottamuksellisesti. Voit kertoa, että olet ollut mukana tässä keskustelussa, mutta kerro toisten puheenvuorojen sisällöistä vain heidän luvallaan. Puhutaan kunnioittavasti toisista ihmisistä, vaikka olisimmekin eri mieltä heidän kanssaan.
6. Dialogin on tarkoitus olla tilanne, jossa voidaan myös tutkia esiin nousevia ristiriitoja. Asioista ei tarvitse olla samaa mieltä. Eri näkökulmat rikastuttavat keskustelua ja auttavat meitä ymmärtämään paremmin dialogin aihetta.

Voimmeko sitoutua yhdessä näihin pelisääntöihin?

Hyvä, jatketaan!

5 min

Min	Osio
15	Aloitus, pelisäännöt, virittäytyminen
85	Yhteinen keskustelu (sis. tauko)
5	Keskustelun anti: kirjoittaminen
10	Keskustelun anti: jakaminen
5	Kiitos ja lopetus

Yhteensä 120 min

Virittäytyminen

Lähdetään liikkeelle virittäytymällä aiheeseen seuraavan **videon/musiikin/tekstin** avulla.

Voit käyttää virittäytymiseen esimerkiksi tätä tekstiä:

Tulemme astumaan uudenaiseen työelämään, kun Suomeen muuttaa entistä enemmän ihmisiä muualta maailmasta työn vuoksi. Millainen maa Suomi on tänne töihin tuleville maahanmuuttajille? Miten täällä syntyneet ja kasvaneet kokevat maahanmuuton vaikutukset työelämään? Mitä tarvitaan, jotta erilaisista taustoista tulevat ihmiset voivat rakentaa yhteistä työelämää ja yhteiskuntaa Suomessa?

Työperäisen maahanmuuton mukanaan tuomat muutokset vaikuttavat siihen, millaiseksi työelämä, palvelut ja paikallisyhteisöt tulevana vuosina muotoutuvat. Työperäinen maahanmuutto liittyy olennaisesti kokemuksiin yhteiskuntaan kuulumisesta, oikeudenmukaisuudesta sekä maamme tulevaisuuden suunnasta. Suomeen muuttavat ihmiset tuovat mukanaan uusia näkökulmia ja voimavaroja. Samalla yhteiskunnan ja työelämän muuttuminen voi synnyttää monenlaisia jännitteitä ja voimistaa yhteiskunnallisia vastakkainasetteluja. Tarvitsemme laaja-alaista ymmärrystä siitä, miten huomisen Suomeen rakennetaan tasa-arvoista, kestävä ja kukoistavaa työelämää.

Voit käyttää jotakin ajankohtaista artikkelia, uutista, tutkimusta, kappaletta tai muuta aiheeseen liittyvää materiaalia, joka sopii osallistujaryhmällesi ja virittää keskustelun sen avulla. Tai voit muokata tekstiä siten, että se sopii osallistujaryhmälle.

2 min

Min	Osio
15	Aloitus, pelisäännöt, virittäytyminen
85	Yhteinen keskustelu (sis. tauko)
5	Keskustelun anti: kirjoittaminen
10	Keskustelun anti: jakaminen
5	Kiitos ja lopetus

Yhteensä 120 min

Virittäytyminen - pariporina

Virittäytymismateriaalin esittämisen jälkeen jaa ryhmä pareihin. Kerro selkeästi, kuka on pari kenenkin kanssa. Jos ryhmässä on vain kolme henkilöä, voitte käsitellä ensimmäiset ajatukset koko ryhmän kesken. Voit aloittaa virittäytymisen ilman materiaalia suoraan pariporinalla. Valitse vaihtoehtoisista kysymyksistä osallistujille paremmin sopiva tai muotoile itse juuri teille sopiva aloituskysymys.

*Vaihtoehto 1 jos käytät alustusta: **Kertokaa parille jokin omakohtainen kokemus – ajatus, tunne, mielikuva - joka heräsi alustuksesta liittyen työelämän muuttumiseen työperäisen maahanmuuton vaikutuksesta?***

*Vaihtoehto 2 ilman alustusta: **Kerro parille viimeaikaisesta omakohtaisesta kokemuksesta tai tilanteesta, joka liittyy työelämän muuttumiseen työperäisen maahanmuuton vaikutuksesta.***

Pitäkää huoli, että molemmat pääsevät ääneen.

Tähän on aikaa kolme minuuttia. Voitte aloittaa...
... Nyt on aika lopettaa.

5 min

Min	Osio
15	Aloitus, pelisäännöt, virittäytyminen
85	Yhteinen keskustelu (sis. tauko)
5	Keskustelun anti: kirjoittaminen
10	Keskustelun anti: jakaminen
5	Kiitos ja lopetus

Yhteensä 120 min

Yhteinen keskustelu

Kertokaa lyhyesti, mistä juttelitte parin kanssa ja mitä ajatuksia heräsi.

Kuka aloittaa ja kertoo siitä, mistä puhuitte?

Mitä muita kokemuksia nousi esiin?

→ Tässä vaiheessa kannattaa kysyä jokaiselta osallistujalta jotakin ja siten viestiä, että jokaisen osallistuminen dialogiin on tärkeää. Jatkossa keskustelu voi olla vapaampaa.

Parien jälkeen jatkakaa keskustelua yhdessä: Nyt kun olette kuunnelleet toisianne, millaisia ajatuksia/tuntemuksia, mahdollisia kysymyksiä on herännyt?

Nostitte esiin ainakin seuraavia asioita: kokoa joitakin esiin nousseita teemoja

15 min

Min	Osio
15	Aloitus, pelisäännöt, virittäytyminen
85	Yhteinen keskustelu (sis. tauko)
5	Keskustelun anti: kirjoittaminen
10	Keskustelun anti: jakaminen
5	Kiitos ja lopetus

Yhteensä 120 min

Yhteinen keskustelu jatkuu

Pyri tarttumaan niihin aiheisiin, jotka nousevat esiin keskustelussa. Muotoile niiden pohjalta lisäkysymyksiä. Keskustelun on hyvä antaa edetä omalla painollaan ja välttää sen muuttumista haastatteluksi.

Muokkaa kysymykset kohderyhmällesi, alueellesi tai organisaatiollesi sopivaksi. Hyödynnä kysymyksen jälkeen tarvittaessa yksilömietintää tai pariporinaa.

Mahdolliset lisäkysymykset:

- **Millaiset asiat herättävät huolta työperäiseen maahanmuuttoon liittyen?**
- **Mitkä asiat herättävät toivoa ja innostusta?**
- **Mitä tarvitaan, jotta erilaisista taustoista tulevat ihmiset voivat rakentaa yhteistä työelämää ja yhteiskuntaa Suomessa?**
- **Mitä muutoksia tarvitaan mahdollisimman pian?**

65 min, sis. mahdollinen tauko

Min	Osio
15	Aloitus, pelisäännöt, virittäytyminen
85	Yhteinen keskustelu (sis. tauko)
5	Keskustelun anti: kirjoittaminen
10	Keskustelun anti: jakaminen
5	Kiitos ja lopetus

Yhteensä 120 min

Keskustelun anti: kirjoittaminen

Dialogi alkaa tulla päätökseensä. Haluan kuulla, mitä asioita, tunteita tai ajatuksia yhteinen keskustelumme on synnyttänyt.

Kirjoita omaan paperiisi kokonaisina lauseina muutama asia, tunne tai ajatus, joka on ollut sinulle merkittävää tässä keskustelussa. Keräämme nämä dialogin kirjauksen tueksi niin, ettei niistä voi tunnistaa yksittäisiä henkilöitä.

Kirjoittamiseen on aikaa muutama minuutti. Valitse sen jälkeen kirjoittamistasi yksi, jonka haluat jakaa tässä muille.

5 min

Min	Osio
15	Aloitus, pelisäännöt, virittäytyminen
85	Yhteinen keskustelu (sis. tauko)
5	Keskustelun anti: kirjoittaminen
10	Keskustelun anti: jakaminen
5	Kiitos ja lopetus

Yhteensä 120 min

Keskustelun anti: jakaminen

Aloitetaan sinusta. Mikä on ollut merkittävää tässä keskustelussa?

→ *Valitse aloittajaksi sellainen henkilö, joka on todennäköisesti valmis aloittamaan.*

Lopuksi haluan vielä kuulla teiltä, mistä aiheista olisi jatkossa hyvä keskustella Kansallisissa dialogeissa?

→ *Käy lyhyt keskustelu osallistujien kanssa siitä, mitkä aiheet heistä tuntuisivat jatkossa tärkeiltä*

10 min

Min	Osio
15	Aloitus, pelisäännöt, virittäytyminen
85	Yhteinen keskustelu (sis. tauko)
5	Keskustelun anti: kirjoittaminen
10	Keskustelun anti: jakaminen
5	Kiitos ja lopetus

Yhteensä 120 min

Kiitos ja lopetus

Mikäli haluat, voit viestiä osallistumisestasi tähän keskusteluun esimerkiksi sosiaalisessa mediassa. Voit käyttää tunnistetta #KansallisetDialogit.

Tämän dialogin kirjausta käytetään yhdessä muiden dialogien kirjausten kanssa Kansallisten dialogien yhteenvetoraportin materiaalina. Raportti menee valtionhallinnossa keskusteltavaksi kunta- ja alueministerin johtoryhmään, ministeriöiden korkeimpien viranomaisten, eli kansliapäälliköiden kokoukseen sekä yhteiskunnan uudistamisen ministeriryhmään. Kirjausta hyödynnetään myös hyödynnetään myös Sitran ja työ- ja elinkeinoministeriön Työperäisen maahanmuuton tulevaisuus -kokonaisuudessa.

Dialogi oli luottamuksellinen, joten älä kerro muiden sanomisia eteenpäin ilman lupaa. Voit jakaa omia ajatuksiasi sekä tunnelmiasi sekä yleisesti teemoja, joita keskustelussa nousi esiin.

Toivon että ennen lähtemistä vastaatte vielä lyhyeen Turun yliopiston toteuttamaan osallistujakyselyyn:

link.webpolsurveys.com/S/41061BE511EF2EFD

Kyselyn toteuttaa Turun yliopiston tutkimusryhmä, ja siihen on mahdollista vastata anonyymisti suomeksi, ruotsiksi tai englanniksi. Jokainen vastaus on erittäin tärkeä. Vastaukset tuottavat arvokasta tietoa kansalaisosallistumisen vaikutuksista työperäistä maahanmuuttoa koskevaan päätöksentekoon ja julkiseen keskusteluun, ja auttavat kehittämään suomalaista demokratiaa.

Kiitos keskustelusta!

5 min

**KANSALLISET
DIALOGIT**

Miten eteenpäin?

Kansallisten dialogien ydinryhmä ottaa vastaan keskustelujen kirjaukset.

Kirjauksien toimittaminen yhteistä koontia varten on tärkeää, sillä se lisää käytyjen keskustelujen vaikuttavuutta. Ne vaikuttavat kansallisen yhteenvedon sisältöön ja kaikkiin niihin toimijoihin, jotka hyödyntävät yhteenvedoa oman työnsä tueksi.

Kansallisten dialogien ydinryhmän yhteydessä toimiva tiimi lukee tarkkaan kaikki kirjaukset ja tekee niiden pohjalta yhteenvedon, joka julkaistaan Kansallisten dialogien [verkkosivuilla](#).

Järjestäjälle:

Kiitos kun järjestit dialogin!

Kiitos, että olet mukana Kansallisissa dialogeissa. Toivottavasti järjestämäsi keskustelu oli hyvä kokemus sinulle ja osallistujille. Kansallisten dialogien yhtenä tavoitteena on yhteiskunnan eri toimijoiden ja kansalaisten dialogiosaamisen kehittyminen.

Dialogi on mahdollisuus syventää ymmärrystä, oppia rakentavan keskustelun taitoja, pysähtyä kuuntelemaan muiden kokemuksia ja päästä kertomaan omia, epävalmiitakin ajatuksia muille.